

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра статистики

Допущено до захисту
Завідувач кафедри
(А. З. Підгорний)
« _ » 2018 р.

ВИПУСКНА РОБОТА

на здобуття освітнього ступеня бакалавра
зі спеціальності 6.030506 «Прикладна статистика»

за темою:

СТАТИСТИЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА ТЕНДЕНЦІЙ РОЗВИТКУ
ГРОШОВОГО ОБІГУ В УКРАЇНІ

Виконавець

студент IV курсу обліково-
економічного факультету

Унгілов В.В. _

(підпис)

Науковий керівник

к.е.н., доцент Погорелова Т.В.

_____
(підпис)

Одеса 2018

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРИТИЧНІ АСПЕКТИ СТАТИСТИЧНОГО АНАЛІЗУ ГРОШОВОГО ОБІГУ	6
1.1. Концепції, сутність та функції грошей.....	6
1.2. Система статистичних показників грошового обігу.....	16
РОЗДІЛ 2. МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ СТАТИСТИЧНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ ГРОШОВОГО ОБІГУ	26
2.1. Основні показники аналізу динаміки грошової маси.....	26
2.2. Індексний аналіз двохфакторних моделей швидкості обертання грошей та ВВП.....	33
РОЗДІЛ 3. СТАТИСТИЧНИЙ АНАЛІЗ СТАНУ ТА ТЕНДЕНЦІЙ РОЗВИТКУ ГРОШОВОГО ОБІГУ УКРАЇНИ ЗА 2010-2017 РОКИ	39
3.1. Побудова та індексний аналіз мультиплікативної двохфакторної моделі швидкості обертання грошей за 2010-2017 роки.....	39
3.2. Індексний статистичний аналіз впливу факторів на зміну ВВП України за 2011-2017 роки.....	44
3.3. Аналіз інтенсивності розвитку світового ВВП та криптовалюти за 2014-2017 роки.....	49
ВИСНОВОК	56
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	58
ДОДАТКИ	61

ВСТУП

Актуальність теми випускної роботи. Сучасний стан економічної ситуації в Україні визначається процесами ринкової трансформації, що зумовлює складність та неоднозначність при формуванні економічної політики держави та обумовлюється відсутністю адекватної законодавчої, інституційної бази, факторами протистояння ринковим перетворенням. Основною проблемою є вибір правильної економічної політики, яка б включала фіскальну та грошово – кредитну політику держави.

Важлива роль у цьому процесі відводиться грошовому обігу, його регулюванню та використанню в коригуванні поведінки суб'єктів грошово – кредитного ринку. Від обсягу грошової маси залежить рівень інфляції, курс національної валюти, стійкість банківської і фінансової системи держави.

Гроші відносяться до тих особливих історичних категорій, які завжди були найбільш актуальними в економічній думці, так як в процесі грошового обігу найбільшою мірою проявляються і реалізуються інтереси суб'єктів ринку. Через гроші, їх функції кожен індивідуум реалізує свої потреби, тому грошова система і визначає взаємозв'язок між виробництвом, обміном, розподілом і споживанням. Порушення цього взаємозв'язку неодмінно призводить до виникнення заперечень в економічному житті. Грошовий ринок є найбільш чутливим і вразливим елементом системи економічних відносин, що в свою чергу означає можливість його використання для впливу та регулювання окремих макроекономічних показників і економіки в цілому.

Грошова маса безумовно функціонує в системі грошового обігу держави. Грошовий обіг – судинна система держави. Ця система має свої форми прояву, закономірності функціонування, які обумовлюються історично з виникненням держави і розвитку фінансової системи в ній.

З розвитком комп'ютерних технологій і мереж зв'язку світ вступив в епоху «електронних грошей». Монети та банкноти поступово замінюються пластиковими картками, а в мережі Інтернет працює безліч платіжних систем, спочатку створених

тільки для електронних платежів, таких як PayPal, WebMoney, ЯндексГроші. В даний час, цифрові валюти не випускаються національними центральними банками.

Але прогрес не стоїть на місці, і зараз ми спостерігаємо зростання криптовалют — абсолютно нового платіжного засобу XXI століття, яка має ряд істотних відмінностей від інших видів електронних грошей. На сьогоднішній день криптовалютами користується безліч людей у всьому світі.

Мета і завдання випускної роботи. Метою випускної роботи є статистичне дослідження стану та розвитку грошового обігу та ВВП України за допомогою статистичних методів .

Основними завданнями випускної роботи є:

- розгляд теоретичних основ статистичного вивчення грошового обігу;
- характеристика статистичних показників грошового обігу;
- аналіз динаміки грошової маси, ВВП України, світового ВВП та криптовалюти;
- індексний статистичний аналіз двохфакторної моделі швидкості грошової маси;
- аналіз впливу факторів на зміну ВВП України.

Предмет дослідження. Предметом випускної роботи є грошовий обіг України.

Методи дослідження. При дослідженні грошового обігу використовується сукупність статистичних методів аналізу: статистичне спостереження, методи середніх та відносних величин, аналізу динаміки, індексний метод.

Структура випускної роботи. Випускна робота містить вступ, три розділи, висновки, список використаних джерел, додатки.

У першому розділі випускної роботи розглядаються теоретичні основи статистичного аналізу грошового обігу, зокрема поняття і сутність грошей; система показників статистики грошового обігу.

У другому розділі проводяться методологічні основи аналізу грошової маси України, зокрема показники аналізу динаміки і структури грошової маси; аналіз мультиплікативної моделі швидкості грошового обертання; аналіз мультиплікативної моделі ВВП.

У третьому розділі проводиться аналіз факторів, що впливають на зміну швидкості обертання грошової маси України за 2010-2017 рр.; аналіз впливу факторів на зміну ВВП за 2011-2017 рр.; аналіз динаміки світового ВВП та криптовалюти за 2014-2017 рр.

Інформаційна база дослідження. Інформаційною базою дослідження є наукові публікації вітчизняних і закордонних учених, дані офіційних статистичних збірників України, електронні ресурси офіційного сайту Державної служби статистики.

При виконанні дипломної роботи використовувались комп'ютерні програми Microsoft Word та Microsoft Excel.

ВИСНОВОК

В дипломній роботі була обґрунтована актуальність даної теми та переваги використання методів статистичного аналізу грошового обігу, ВВП та криптовалюти.

За результатами проведеного аналізу можна зробити висновок, що за період 2011-2017 рр. грошова маса України в середньому збільшувалась на 75,2 млрд. грн. та у 2017 році вона склала 1124,1 млрд. грн., але якщо взяти грошову масу у доларовому еквіваленті, то грошова маса зменшилась більше ніж 1,5 рази. На зміну цього показника вплинули обіг готівкових коштів та частка готівки в загальному обсязі грошової маси. Побудована двох факторна модель показала, що найбільший вплив на зміну швидкості грошової маси надає обіг готівкових коштів, який у 2017 році склав 0,435 обертів.

Коливання у зміні швидкості обігу грошової маси прямо пропорційно вплинули на загальний обсяг ВВП. Мультиплікативна модель ВВП впливу швидкості обігу та середньорічного обсягу грошової маси показали, що на відміну від моделі швидкості обігу, у моделі ВВП не має домінуючого фактору впливу на цей показник. Якщо брати фактор швидкості обертання грошової маси, то у 2013 році за рахунок нього ВВП зменшився на 182 млрд. грн., в той же час як за рахунок середньорічного обсягу грошової маси ВВП збільшився на 201 млрд. грн., а у 2017 році головним фактором збільшення ВВП була швидкість обігу – 599 млрд. грн., тоді як за рахунок середньорічного обсягу грошової маси ВВП збільшився всього на 140 млрд. грн.

ВВП – це важливий показник для аналізу стану не тільки економіки окремої країни, але й всього світу. Аналіз динаміки показав, у II півріччі 2017 року порівняно з II півріччям 2013 року обсяг світового ВВП зменшився на 98376 млн. дол., або на 0,3 %, в той самий час як динаміка капіталізації криптовалюти збільшилась 101512,9 млн. дол., та досягла рекордного темпу зростання – 8675,3 %, тим самим витісняє готівкові гроші і показує, що електронні гроші займають значне місце у житті людей.

Чи має криптовалюта майбутнє – питання актуальне. Криптовалюта вирішує питання інфляційної природи грошей, за рахунок обмеженості кількості грошових одиниць і тут же створює іншу – неможливість задовольнити всі потреби зростаючої економіки. Криптовалюта має право на існування, але навряд чи вона стане загальним платіжним засобом. І все-таки, криптовалюта змінює правила гри – хто завгодно може відправити будь-яку суму кому завгодно і в будь-який час, пропонуючи інноваційний, дешевий і гнучкий метод оплати. Ці гроші не можна конфіскувати, заморозити або арештувати, однак великі багатства можна створити тільки з дозволу уряду. Можливо, що система криптовалюти буде вдосконалено, однак зараз існування криптовалюта представляється можливим лише з законодавчим закріпленням неї на державному рівні.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Елисеєва, І.І. Статистика: Углубленный курс: Учебник для бакалавров / І.І. Елисеєва и др. – М.: ИД Юрайт, 2011 – 565 с.
2. Айрапетов А.М. Таблицы исчисления среднегодовых темпов роста, прироста и снижения// А.М. Айрапетов– М.: Статистика, 1979. – 222 с.
3. Вещунова Н. Л. Бухгалтерский учет; Финансы и статистика - , 2013. - 624 с.
4. Галицька, Е. В. Фінансова статистика [Текст] : навчальний посібник / Е. В. Галицька, Н. В. Ковтун. – К. : Кондор, 2008. – 440 с
5. Герасиенко С.С. Статистика: Підручник// С. С. Герасименка – 2-ге вид., перероб. і доп. – К.: КНЕУ, 2000. – 467 с.
6. Годин А.М. Статистика: Учебник / А. М. Годин.–М.: Дашков и К, 2012– 451 с.
7. Гольдберга А.М., Козлова В.С.Общая теория статистики. Учебник / Под ред. А.М.Гольдберга, В.С. Козлова.–М.: Финансы и статистика, 1985. – 412 с.
8. Зверяков М. І. Формування системи індикаторів фінансової стійкості банківської системи [Текст] / М. І. Зверякова, В. В. Коваленко // Фінанси України. – 2012. - № 4. – С. 3 – 12.
9. Зверяков М. І. Національна економічна система: проблеми теорії / М. І. Зверяков. – Одеса : Астропринт, 2012. – 320 с.
10. Зверяков М. І. Банківський капітал: вимоги Базеля III / М. І. Зверяков, В. В. Коваленко // Фінанси України. – 2011. – № 6. – С. 13-23.
- 11.Кравець О.С. Статистика: Навчальний посібник. – Одеса: Пальміра, 2008
- 12.Лутчин, Н. П. Статистика фінансів [Текст] : навчальний посібник / Н. П. Лутчин, А. К. Миронюк.– Львів : Новий світ– 2000; 2006. – 324 с.
13. Мальчик, М. В. Фінансова статистика [Текст] : навчальний посібник / М. В. Мальчик, С. І. Малашко. – К. : Центр учбо-вої літератури, 2011. – 184 с.
14. Маслій, В. В. Фінансова статистика [Текст] : навчальний посібник / В. В. Маслій. – Тернопіль : Карт-бланш, 2007. – 298 с.
15. Моторин, Р. М. Система національних рахунків [Текст] : навчальний посібник / Р. М. Моторин, Т. М. Моторина ; Мін-во освіти і науки України,

- КНЕУ. – К. : КНЕУ, 2001. – 336 с.
16. Моторин, Р. М. Статистика для економістів [Текст] : навчальний посібник / Р. М. Моторин, Е. В. Чекотовський. – К. : Знання, 2009. – 430 с.
  17. Опря А.Т. Статистика: Навчальний посібник// А. Т. Опря – Київ: Центр навчальної літератури, 2012. – 448с.
  18. Погорелова Т.В. Статистична складова оцінки грошово-кредитної політики України / Методологія статистичного забезпечення розвитку регіону: Монографія // За заг. ред. канд. економ. наук, професора А.З. Підгорного – Одеса: Атлант, 2012. – С. 11-124
  19. Рябинина Л.Н. Деньги и кредит: учебное пособие. – К.: Центр учебной литературы, 2008.
  20. Сидорова А. В. Банківська статистика: [навч. посіб.] / А. В.Сидорова, Н. О. Юріна. – Донецьк: Каштан, 2006. – 188 с
  21. Статистика финансов: Учебник / М.Г. Назаров и др. – М.: Омега-Л, 2008 – 460 с.
  22. Статистика. Курс лекцій для студентів II-III курсів усіх форм навчання всіх спеціальностей (Відп. за випуск К.Д. Семенова. – Одеса: ОДЕУ, ротапринт, 2011 р. - 140 с.)
  23. Статистические методы – междисциплинарный инструмент изучения социально-экономических процессов // Историк-экономист С.Я.Боровой и проблемы современной истории экономики: к 110-летию со дня рождения С.Я.Борового: монографія / Зверяков М.И., Уперенко Н.А., Подгорный А.З. и др.; под ред. М.И. Зверякова. Одесса: ООО Бахва. 2013. – С.240-250
  24. Статистичний щорічник України за 2016 рік. – К.: Консультант, 2016. –278с.
  25. Статистичні методи в управлінні розвитком регіону : Монографія // За заг. ред. канд. економ. наук, професора А.З. Підгорного – Одеса: ФОП Гуляєва В. М., 2016. – 218 с.
  26. Теслюк, И. Е. Статистика финансов [Текст] : учебное пособие / И. Е. Теслюк. – Минск : 1994. – 224 с.
  27. Уманець Т.В., Пігарев Ю.Б. Статистика: Навчальний посібник. – К.: ТО —Вікар||, 2002. – 240с.
  28. Фінансово-банківська статистика: Навчальний посібник / П.Г. Вашків, П.І.

- Пастер, В.П. Сторожук, Є.І. Ткач. – К.: Либідь, 2007.
29. Экономическая статистика: Учебник / А.Р. Алексеев и др. – М.: Инфра-М, 2011– 666 с.
30. Crypto-CurrencyMarketCapitalizations [Электронный ресурс]– Режим доступа : <http://www.coinmarketcap.com>
31. Офіційний сайт Національного банку України [Електронний ресурс]. – Режимдоступу:<https://www.bank.gov.ua>
32. Статистичні щорічники [Електронний ресурс]. – Режим доступа: <http://www.ukrstat.gov.ua>
33. Carnes B. Ukraine Is Silently Leading A Digital Currency Revolution/ Ben Carnes The Little Black Book of Billionaire Secrets. – MAR 20, 2017. – [Электронный ресурс]– Режим доступа: <https://www.forbes.com>
34. CryptoCurrency Market Capitalizations // Telegram. – [Электронный ресурс]– Режим доступа: <http://coinmarketcap.com>
35. Рынок криптовалют вырос в полтора раза с начала 2017 года. – [Электронный ресурс]– Режим доступа: <http://forklog.com>
36. Хейне П., Экономический способ мышления, 1997. - [Электронный ресурс]– Режим доступа: <http://readli.net>
37. Лоуренс Х., Денежная теория, 1990. - [Электронный ресурс] - Режим доступа: <http://www.rulit.me/author/harris-lourens/denezhnaya-teoriya>
35. Статистичний аналіз грошового обігу в Україні [Текст]/ В. В. Унтілов, Т.В. Погорелова// Статистика – інструмент соціально-економічних досліджень: збірник наукових студентських праць. Випуск 4. Частина II. – Одеса, ОНЕУ. – 2018. – С. 40 – 44.